

omnia prævisa merita bona, Deum quosdam elegisse gratuita voluntate sua, ita etiam verum est ante ulla mala merita prævisa, ex suo arbitrio alios non elegisse; ac denique ante omnem præscientiam absolutam futurorum, cum causa omnium æqualis esset, hunc elegisse Deum suo arbitrio, illum non elegisse; sicut, cum infiniti essent angeli quos Deus creare posset, et in omnibus esset æqualitas quædam seu indifferentia, suo arbitrio hos creare voluit, illos autem minime. Et de hac negatione electionis intelligi possunt (ut alias expositiones præteream) illa verba Pauli (Ad Rom. 9, ex Malac., c. 1): *Antequam quidquam boni aut mali egissent, Jacob dilexi, Esau autem odio habui*. Sæpe enim in Scriptura minor amor solet odium appellari, Luc. 4: *Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, etc.*

8. *Reprobationis causam quam assignat Augustinus.* — Divus Augustinus variis in locis hanc causam refert ad originale peccatum; intelligit enim Apostolum loqui de massa humani generis jam infecta originali peccato, ex qua (si conditionem ejus spectes, ut scilicet peccato primi parentis infecta est) formantur vasa iræ apta in interitum, et odio digna, et vasa contumeliæ. Ex hac ergo massa dicitur habere potestatem figulus facere quædam vasa in honorem ex misericordia, alia vero in contumeliæ, id est, non auferendo ab ipsis contumeliæ, quam ex sua origine infecta contraxerunt, vel non ita auferendo, ut tandem efficiantur vasa in honorem perpetuum. Quam rem late prosequitur Augustinus, epist. 105 et 106, et aliis in locis. Et est probabilis expositio, quia Paulus loquitur de genere humano ut nunc est. Simpliciter tamen non est necessaria ad Deum vindicandum ab omni injustitia et crudelitate. Primo quidem, quia eadem causa inter angelos acta est, in quibus nulla erat massa perditionis aut naturæ infectæ; et tamen quosdam elegit Deus, alios non elegit; et quosdam destinavit in honorem, alios vero reliquit ut fierent vasa contumeliæ. Secundo, quia ex hominibus peccato originali prius infectis multi justificantur, et ab illa culpa liberantur, et nihilominus non omnes illi eliguntur ad gloriam, sed permittuntur fieri vasa contumeliæ. Tertio denique, quia hæc non electio non est pœna, ut culpam prærequirat, sed est solum quædam negatio gratuiti beneficii, quod Deus ut supremus dominus negare potest.

9. *Non electionis ante opera prævisa, divi-*

na voluntas pro ratione existit.—Igitur, quod attinet ad hanc negationem electionis ante prævisa opera, non oportet recurrere ad originale peccatum, sed sola voluntas Dei sufficit. Quod vero attinet ad illa verba de vasis honoris et contumeliæ, dupliciter possunt intelligi. Primo in ipsamet electione quorundam et aliorum non electione; et sic eadem proportionem intelligenda sunt, scilicet, ut permissive seu negative tantum dicantur fieri vasa in contumeliæ; Deus enim facit vasa omnia, et quædam in honorem, alia vero non destinat in speciale honorem, nec in eum gradum et ordinem, in quem alia; unde fit ut fiant vasa in contumeliæ, Deo permittente. Secundo, et melius, possunt referri illa verba non ad electionem, sed ad conditionem et formationem vasorum; quando enim Deus hæc vasa format, jam præscit futuram eorum pravitatem et malitiam, et nihilominus ea format; et hoc modo facit vasa, quæ futura sunt in contumeliæ. Et hæc vasa, in quibus talis pravitas prævidetur, dicuntur vasa iræ apta in interitum, ut Fulgentius supra notavit, ex his ipsis verbis colligens Deum neminem ejicere a regno nisi ex prævisa culpa, *quia ira Dei non est nisi ubi præcessit hominis iniquitas*. Et hoc etiam declarant satis illa verba Pauli (ad Rom. 9): *Sustinuit multa patientia vasa iræ*; patientia enim Dei erga hominem in injuriis et peccatis sustinendis ostenditur. Ac denique hoc modo dicitur Deus excitare Pharaonem, ut in eo ostendat fortitudinem suam, vel hominem impium in diem malum. Non quod hæc fuerit primaria intentio Dei in alicujus hominis creatione, sed quod peccatum hominis, etiamsi a Deo fuerit præscitum, non potuerit obstare quominus a Deo crearetur homo; nam in eo etiam sua pravitate infecto ostendit Deus gloriam et potentiam suam, quam potest intendere supposita ejus malitia prævisa. Quæ omnia et vera sunt in humana natura, supposito originali peccato, et sine illo etiam procedunt, et applicari omnia possunt ad causam angelorum. Et ad omnia applicari potest illa ratio Augustini in Enchirid., capite vigesimo septimo: *Melius putavit Deus ex malis benefacere, quam mala nulla esse permittere*: hac enim ratione creavit quosdam angelos, licet præsciret futuros malos, quia in eis etiam poterat gloriam suam ostendere.

Quædam Augustini sententiæ exponuntur.

10. Ad Augustini sententiæ in illa objectionem propositas, respondeo omnes esse negative et permissive intelligendas, non vero positive et præfinitive. Itaque Deus non conservat aliquem in vita, ut tandem cadat et pereat, neque aliquem e vita præmature rapit ut non baptizetur; absint hæc a divina bonitate et pietate; sunt enim contraria illi voluntati, qua vult omnes homines salvos fieri; sed negative et secundum præscientiam ac permissionem, verum est, etiamsi Deus aliquem rapiat, ne malitia mutet intellectum ejus, alium nihilominus non rapere, sed relinquere, ut vitæ suæ cursum naturalem agat, etiamsi videat illi futurum in occasionem ruinæ et æternæ perditionis, quam Deus non intendit, nec propterea eum conservat, sed conservat illum, quia non vult naturalem vitæ cursum immutare, aut generalem influxum negare; permittit autem malum quod futurum prævidet, illudque in gloriam suam ordinat. Et ad hunc modum sunt cætera intelligenda, quæ ita etiam interpretatur Prosper in citatis responsionibus ad objectiones Galorum, et aliis locis. Nam etiam illo tempore quidam, male intelligentes Augustinum, illi hanc sententiæ objecerunt, ut refert etiam Fulgentius, in fine primi libri ad Monim., a qua dicti Patres eum vendicant; et ipsemet Augustinus eodem modo respondet, in libro (si ipsius est) ad articulos sibi falso impositos. Et aliis locis et testimoniis ejus idem constat, ut ostendimus. Unde illa ultima sententiæ ejus, *quosdam esse prædestinatos ad interitum*, ita exponitur a Fulgentio, ut intelligatur de prædestinatione ad pœnam ex præviso peccato. Et ideo proportionaliter est intelligenda de pœna illa, quæ peccato respondet, propter quod homo in tempore punitur; quod enim prædestinatur, infallibiliter habet effectum; et ideo si propter aliquod peccatum prævisum homo prædestinatur ad interitum, necesse est ut propter illud peccatum in tempore puniatur et intereat. Et juxta hunc vocis usum prædestinatio non dicit antecessorem talis præordinationis hominis in interitum ad præscientiam demeritorum ejus, sed dicit antecessorem æternitatis ad tempus, seu prædefinitionis divinæ æternæ ad talem effectum punitionis ac justitiæ. Et ideo in hoc etiam est differentia inter culpam et damnationem pœnæ, quod illam nullo modo

prædefinit, nec absolute vult Deus, nec præfinitione antecedente præscientiam, nec etiam consequente; hanc vero præfinit, non tamen ante prævisam culpam, propter quam in tempore puniendus est homo, sed post illam prævisam.

11. *Objectio.—Responsio.*—Sed objiciet aliquis: voluntas divina nunquam est suspensa et quasi neutra circa aliquod objectum, sed aut vult, aut non vult, seu vult non facere; quia hoc pertinet ad perfectam ejus determinationem; verbi gratia, cum primum voluit creare hos angelos, non intelligitur Deus mansisse suspensus circa alios, quos non creavit, sed habuisse positivum decretum non creandi alios; sed in illo primo signo, quo aliquos homines elegit ad regnum, non elegit alios; ergo tunc non mansit voluntas ejus suspensa et neutra circa illos; ergo habuit positivum decretum non admittendi illos ad regnum. Respondetur imprimis priorem propositionem assumptam veram esse de instante durationis seu æternitatis; non oportere autem quod in omnibus signis rationis, quæ mente præscindimus, similiter procedat; quia ratio nostra præintelligit voluntatem divinam, ut nihil extra se volentem, et postea libere se determinantem. Intelligit etiam illam voluntatem in quodam signo volentem voluntate antecedente, omnes homines non mori, et nondum efficaciter volentem ut mortales vel immortales orientur, donec prævidit Adæ peccatum. Sic ergo in præsententi, pro instanti æternitatis verum est Deum voluisse positiva voluntate excludere a regno quem non elegit, non tamen in illo primo signo ante prævisa opera, in quo neutram partem, admittendi, scilicet, vel excludendi illum voluntate efficaci statuit.

12. *Unde permissionem peccati infallibilis lapsus comitetur.*—Deinde addendum est in illo primo signo habuisse Deum, circa non electos, aliquos actus positivos voluntatis et providentiæ suæ. Unus est simplicis voluntatis, qua voluit illos salvari, et beatitudinem consequi, quantum est ex parte ipsius Dei juxta illud (1 ad Tim. 4): *Deus omnes homines vult salvos fieri*. Et hoc eodem actu, vel alio secundum rationem, voluit eisdem provideri sufficientia media, quibus salutem consequi possent, quod quidem propositum, sub hac generali ratione explicatum, circa omnes habuit, quamvis pro suo arbitrio potuerit varia auxilia conferre, et quibusdam minora, aliis majora, licet prævideret non fuisse habitura

effectum, etsi essent sufficientissima, et interdum uberiora, quam necessaria sint. Denique habuit etiam voluntatem permittendi eos peccare, quam voluntatem passivam ita aliqui declarant, ut præfinitenti æquivalet; vel quia dicunt permisisse formale peccati, præfinito materiale, cum quo illud formale est infallibiliter conjunctum, ut visum est; vel quia dicunt Deum voluisse permittere, ut infallibiliter talis lapsus accideret reprobis, constituendo hanc infallibilitatem non in aliqua scientia conditionata antecedente secundum rationem, sed in voluntate ipsa Dei; quod plane est attribuere infallibilitatem lapsus permisi efficaciam divinæ voluntatis, quod et rationi permissionis repugnat, ut ex divo Thoma et Scoto supra ostendi; et plane confundit voluntatem permittentem cum præfinitente. Inde enim fit ut infallibilitas talis eventus seu peccati permisi contineatur sub objecto illius voluntatis, et sit a Deo per se ordinata et volita, quia alias non potest ad efficaciam divinæ voluntatis pertinere. Igitur illa voluntas permissiva talis fuit, ut ex vi illius non foret infallibile peccatum. Quia tamen Deus sua infinita scientia præsciebat quid voluntas creata in quocumque eventu operatura sit, si cum talibus conditionibus creetur, et permittatur operari, hinc consequens fuit ut Deus, habendo talem voluntatem passivam, præviderit etiam talem hominem non electum, fuisse damnandum, et hoc totum simul permiserit (D. Thomas in 1, dist. 47).

13. *Non electio cur ab aliquibus negativa reprobatio nominata. — Permissionis peccatorum omnium nulla datur ex parte peccatoris causa. — Qualiter Deus intenderit manifestationem justitiæ suæ vindicativæ in permissione peccati. —* Atque hinc obiter constat, cur illa negatio electionis dicta sit ab aliquibus reprobatio negativa; quia nimirum semper habet adjunctam prædictam permissionem cum tali præscientia conditionata, quibus positus, infallibile est hominem non electum fore reprobum, non quidem ex præfinitione divina antecedente, sed ex præscientia. Hinc etiam intelligitur voluntatem illam permittendi peccata reprobi, si ad totum ejus lapsum comparetur, non habere causam ex parte illius. Namque in angelis malis, verbi gratia, quod Deus permiserit primum eorum peccatum, non potest habere causam ex parte illorum, quia ante primum peccatum non est aliud; et tamen ante primum eorum peccatum antecessit permissio ejus; illa ergo

non habet causam specialem ex parte Angeli. Et idem est in hominibus quoad permissionem peccati Adæ, ut secludamus quæstionem de permissione aliorum peccatorum actualium post prævisum originale. Hæc vero prima permissio vel voluntas ejus non potest dici reprobatio positiva, quia nullo modo processit ex voluntate damnandi reprobum; neque ex justitia vindicativa aut punitiva, sed ex quadam ratione generalis providentiæ, qua Deus vult sinere causam secundam, ut motus suos agat. Unde, quod quidam aiunt, Deum voluisse illam primam permissionem, ut ostendat justitiam suam in punitione peccati, si intelligant Deum intendisse hunc finem efficaci voluntate et præfinitione, et ideo permisisse peccatum, falsum est, et incidit in sententiam impugnatam de prædestinatione hominum quorundam ad mortem ante prævisum peccatum. Si autem non id intelligant de voluntate præfinitente, sed quasi conditionata, sustineri potest. Deus enim, licet non præfinitur seu absolute decreverit exercere justitiam suam vindicativam, antequam permiserit et præviderit peccatum, voluit tamen punire peccata, si fierent; et prævidens etiam in hoc posse manifestari gloriam suam ex permissione peccati, voluit illam, habens hoc propositum, quasi conditionatum, operandi hoc bonum ex illo malo, si fieret. Et hæc sint satis de illa tertia objectionem, quantum brevitatis præsentis operis permittit.

Ad quartam objectionem.

14. Ut ad quartam objectionem respondeam, suppono dupliciter posse effectum aliquem prædefinitum a Deo respicere culpam. Uno modo, omnino essentialiter, ut actus proprius poenitentiae culpam supponit, prout talis actus dicit retractationem et satisfactionem aliquam offensæ commissæ; item redemptio, poena ut poena, et similia, quæ formaliter respiciunt culpam ut culpa est, tanquam objectum vel materiam circa quam versantur. Alio modo, bonus effectus potest supponere culpam, ut occasionem tantum, vel ut causam extrinsecam non simpliciter necessariam, sicut actus humilitatis potest vehementius exerceri occasione culpæ, et homo potest generari per actum peccaminosum, qui etiam posset sine culpa generari.

Bonus effectus essentialiter culpam supponens, hac non prævisa, præfinitur nequit. — De effectibus prioris generis censeo non posse

prædefinitur a Deo ante præscientiam peccati circa quod versantur, ob rationem in illa objectionem tactam, scilicet, quia in illa præfinitur culpa non tantum materialiter, sed etiam formaliter, quia culpa ut culpa ad talem actum seu effectum gratiæ supponitur. Nec vero hinc sequitur Deum non prædefinire actus poenitentiae, sed solum sequitur non prædefinire illos ante præscientiam omnium operum futurorum in tali homine, cujus poenitentia præfinitur, quod verissimum est. Unde, licet fortasse Deus præfinitur in prædestinatione omnia media prædestinationis, de quo infra dicetur, non tamen est necesse ut, nostro more concipiendi, omnia præfinitur in eodem signo rationis, et cum eadem antecessione ad præscientiam futurorum. Et hoc modo præfinitur actum poenitentiae, postquam prævidit lapsum peccatoris. Exemplo etiam redemptionis Christi Domini id explicari potest; sentiunt enim frequentius Theologi, Deum non prædestinasse Christum Dominum sub ratione redemptoris, nisi supposita præscientia originalis peccati, quia redemptio essentialiter dicitur habitudinem ad peccatum, illudque supponit, saltem in radice infecta; et nihilominus absolute verum est Christi redemptionem fuisse ab æterno præfinitam; et de Incarnatione secundum se est probabile fuisse ante præscientiam originalis culpæ præfinitam.

15. *Boni effectus, non necessario peccatum supponentes, illius tamen occasione executioni mandandi, ipso non præviso queunt præfinitur. —* De effectibus autem posterioris generis, non est inconveniens præfinitur etiam ante præscientiam actus peccati, cujus occasione vel causalitate in tempore fiunt tales effectus. Sic potuit fieri ut Deus prædestinaverit Petrum ante præscientiam peccati, ad talem humilitatis gradum; et tamen postea permiserit peccatum, ut illi esset occasio talem humilitatem comparandi. Sic etiam præfinitur potuit Deus Joseph regnare in Ægypto, antequam permitteret vel præsciret absolute futurum peccatum fratrum ejus, qui eum venderunt; quia revera ille effectus talis erat, qui posset sine peccato fieri; tamen, quia etiam poterat fieri occasione peccati, et hoc magis Dei sapientiam manifestabat, facile intelligitur Deus deinde permisisse peccatum illud, quod sibi esset occasio conferendi Joseph illud bonum. Et ad hunc modum intelliguntur optime multa opera divinæ sapientiæ et providentiæ, in quibus ita utitur Deus voluntatibus malis ad suos bonos effectus, etiam

a se præfinitos, ac si ipsas etiam malas voluntates præfinitur, cum tamen illas solum permittat; quia hoc satis sibi est ad suos fines consequendos, et alius modus volendi talia opera non decet ipsius bonitatem. Et in hoc posteriori ordine collocanda est Christi Domini passio, de qua in exposit. Psalm. 42, nomine Hieronymi, sic legitur: *Reprobat autem cogitationes populorum, hoc est, Judæorum consilia, quia non potuerunt illa facere, nisi quantum a Deo præfinitum erat.* In hoc etiam ordine passiones fortasse Martyrum sedem vindicant, quæ, ut passiones sunt, bonæ sunt, et essentialiter seu ex intrinseca habitudine culpam non requirunt; et ideo sub tali ratione præfinitur potuerunt, etiam ante præscientiam vel permissionem actuum iniquorum, per quos in tempore effectæ sunt, quia in illis passionibus, ut sic, non sunt præfinitus tales actus, etiam virtualiter, et ut per tales actus postea fierent eorum permissio sufficiebat. Hic tamen dicendi modus necessario supponit esse in Deo præscientiam illam conditionatam, qua præscit quid voluntas humana sit operatura in omnibus eventibus et occasionibus, si in eis constituatur et operari sinatur. Nam, ut supra dicebam, non potest esse infallibile, posita permissione futurum esse peccatum, nisi ex suppositione hujus scientiæ; ut autem divina providentia effectus a se præfinitos infallibiliter consequatur, media permissione peccati, necesse est ut peccatum permittatur infallibiliter futurum. Per hæc ergo satisfactum est omnibus difficultatibus quæ in illa quarta objectionem tanguntur.

Scio aliquibus Theologis magis placere, nullam præfinitionem horum effectuum, qui occasione peccati fiunt, admittere, nisi post præscientiam absolutam futuri peccati, ne cogantur admittere in Deo illam præscientiam conditionatam; aliis vero e converso magis placere prædefinitionem admittere ante præscientiam peccati, non solum in effectibus posterioris ordinis, sed etiam prioris, quia non existimant sequi præfinitur peccatum, sed tantum permissionem ejus. Qui modi dicendi sunt probabiles et suslineri possunt, dummodo prædefinitio actus mali non admittatur, quæ nec ad effectus divinæ providentiæ necessaria est, nec divinam decet bonitatem. Modus autem dicendi a nobis propositus, et distinctio data, videtur aptissima ad omnia concilianda, et admirabilem divinæ providentiæ sapientiam, fortitudinem ac suavitatem declarandam.